

Testēšana. Klātiene. Attālinātās mācības. Kvalitāte

Uzsākot šo mācību gadu, Izglītības un zinātnes ministrija pauda stingru nostāju pēc iespējas nodrošināt mācības klātienē. Lai tas būtu iespējams, tiek nodrošināta regulāra testēšana, kas ļauj izvairīties no plašiem inficēšanās ar "Covid-19" uzliesmojumiem. Vīrusu ierobežo arī nu jau pieejamās vakcinēšanās iespējas skolēniem.

Lai gan valstī sasniegts jauns vīrusa skarto skaita rekords, Cēsu novada skolās inficēšanās pierimusi. Taču kopumā Latvijā pēc Izglītības un zinātnes ministrijas datiem attālinātās mācības notiek piektdaļā pamatskolas klašu un mazliet mazāk vidusskolas līmenī, turklāt lielākoties attālinātais process izvēlēts tāpēc, ka skolēni kļuvuši par kontaktpersonām, jo ar kovidu inficēto skolēnu īpatsvars valstī patlaban ir 13%.

Skolā testēšana notiek trīs reizes nedēļā – gan ar paštestiem, gan klases pūliņa testiem, kuru pārbaudi veic laboratorijās un kuru rezultāti ir derīgi arī interešu pulciņu apmeklēšanai. Testēšanas algoritms mēdz mainīties, reizēm pat ik pa nedēļai. Tas ir milzīgs darba apjoms papildu citiem administratīvajiem un izglītības darbiem mācību iestādēs.

"Druva" centās noskaidrot, kā aizvadītais laiks pandēmijas zīmē - nemitīgā testēšana, neziņa, kādā veidā notiks mācību process, - ietekmējis mācību iestāžu direktorus, pedagogus, pašus skolēnus, motivāciju mācīties un izglītības kvalitāti kopumā.

Regulāra testēšana ļauj noturēt mācības klātienē

Ieskiecējot testēšanas intensitāti, Zaubes pamatskolas direktore Vita Krūmiņa teic: "Ja jūs redzētu manu kabinetu, tad domātu, ka tas ir medmāsu kabinets. Mūsu skolā nav medmāsu, bet visu testēšanas procedūru nodrošinām, man ir zināmi visi algoritmi, kurā dienā kuri bērni jāpārbauda, kuriem tajā brīdī nav jātestējas, kad ir jāveic paštesti un kad jātestējas visai klasei. Paldies, ka vismaz šajā mācību gadā Izglītības ministrija aktuālo, ko saistībā ar skolām pieņem Ministru kabinets, operatīvi atsūta viegli saprotamā izklāstā - piktogrammās, izvilumos -, tas atvieglo darbu. Iepriekš mums vajadzēja iet cauri visiem noteikumiem, grozījumiem, lai saprastu, kā jārikojas."

Jaunpiebalgas vidusskolas direktors Arnis Ratiņš apstiprina, ka testēšanas loģistika ir ļoti sarežģīta: "Ir nepārtrauktas sarakstes krustu šķērsu, ļoti daudz izmaiņu, bet galvenais ir kontaktpersonu noteikšana, testēšana. Vislielākā slodze ir uz audzinātāju pleciem, skolas administrāciju un medmāsu. Milzu darbs klašu audzinātājiem, lai visā jūklī saprastu, kuram kurā brīdī ir jātestējas, viņi vistiešākā veidā iesaistīti ar loģistiku, testu izdalīšanu klasēs, rezultātu paziņošanu skolas atbildīgajai personai. Ja ir kāds inficēšanās gadījums, kopīgi pieņemam lēmumu, kā tālāk rīkoties."

Dienā, kad "Druva" sazinājās ar direktoru, skolā bija pāris "Covid-19" inficēšanās gadījumu, bet pārējie sākumskolas skolēni turpināja nākt uz skolu, katru rītu veicot paštestu, ko nodrošina mācību iestāde. Attiecībā uz vecāko klašu audzēkņiem, klasēm Arnis Ratiņš teic: "Nodrošināt klātienē prioritāri vēlamies devītajai un 12. klasei. Par laimi, šobrīd mūs vīrusi ir saudzējis. Rudenī lielais vilnis mums pārvēlās pāri, bet patlaban ir ļoti maz inficētu skolēnu. Vienu astoto

klasi palaidām attālināti, jo bija šaubas, vai pietiks testu. Bet tos drīz vien atveda, tagad testi ir pietiekamā daudzumā. Lai veiktu paredzētās pārbaudes, to pietiek astoņām nedēļām, bet, ja ir ļoti liels inficēto skaits un jātestējas katru dienu, tad testu pietiek kādām divām ar pusī nedēļām."

Liepas pamatskolas direktore Anžela Kovaļova vērtē, ka, pateicoties testēšanai un visām piesardzības lietām, šajā mācību gadā gandrīz visu laiku ir izdevies noturēt klātienē: "Sarežģītākais ir nodrošināt mācību procesu, ja daļa klases skolēnu mācās attālināti, daļa klātienē, jo sākumskolas skolotājam sadalīt uzmanību gan pie kameras, gan pie tāfeles būtbā ir neiespējamā misija. Bet izmantojam visas iespējas, ko ļauj likums, un pozitīvi, ka paši varam izvērtēt, kāds ir labākais variants katrā situācijā."

Bērni priecīgi par mācībām klātienē

Lai gan ir skolēni, kuri attālināto mācību laikā apraduši ar tādām mācību formu un pat labprātāk mācās attālināti, jo tā paši vairāk esot noteicēji par savu laiku, lielākoties bērni atviegloti nopūšas, kad uzzina, ka skolas nodarbības būs klātienē.

Liepas pamatskolas direktore Anžela Kovaļova akcentē: "Bērni negrib mācīties attālināti. Es arī kā klases audzinātāja zinu, ka, tiklīdz bērni ir iesnieguši testu rezultātus un es uzrakstu rezumē, ka varam mācīties klātienē, visi priecējas, sūta bučas un smaidiņus. Viņi grib uz skolu, jo ļoti labi saprot, ka skolā viņiem palīdzēs gan draugs, gan paskaidros skolotājs." A.Kovaļova atzīst, ka pēc aizvadītā gada ilgā attālināto mācību laika pedagogiem no jauna bija jāsaliedē kolektīvs, jāstiprina skolēnu prasmes mācīties, ievērot noteiktu kārtību: "Protams, kamēr bērni mācījās attālināti, viņi varēja brīvāk variēt, bet skolā atkal jāievēro zināma kārtība. Tomēr daudziem skolēniem ir sagrāta motivācija mācīties, jo ne visi attālinātajās stundās tika galā, viņiem radās sajūta, ka nespēj vajadzīgo apgūt. To cenšamies risināt."

Arī Zaubes skolas direktore atzīst, ka attālināto mācību laiks pagājušā gada pirmajā pusē radījis ļoti lielu robu skolēnu zināšanās, ko tagad mēģina samazināt: "Bērni labprāt nāk uz skolu, bet mācīšanās motivācija, temps un viss pārējais pieklibo. Patlaban mācībās ne tikai jātiek uz priekšu, bet jāmazina arī tie zināšanu robi, kas izveidojušies attālinātajās mācībās. Tajā pašā laikā ar milzīgo apjomu, ar ko ir jātiek galā gan testēšanas, gan reģionālās reformas dēļ, jāsecina, ka izglītības kvalitātei, metodikas izstrādāšanai kādreiz tīri fiziski nepietiek laika."

Tāpat Arnis Ratiņš piebilst, ka viņam ir bažas par jauno mācību saturu: "Mēs tam nevaram pievērsties ar tik lielu vērbību un uzmanību, kā tas būtu nepieciešams, jo mums lielāko daļu paņem loģistika, kontaktpersonu noskaidrošana, testēšana, rezultātu saņemšana, nodošana. Un ir jautājums, kad skolotājam gatavoties stundām un labot darbus."

Attiecībā uz skolēniem Arnis Ratiņš vērtē, ka sākumskolas audzēkņiem mācīties mājās ir ļoti grūti, sevišķi ģimenēs, kur ir vairāk bērnu, bet nav tik daudz tehnoloģisko ierīču, lai katram skolēnam būtu savs dators, turklāt skolēns mācību vielu labāk apgūst klātienē, veidojas mācību ritms, sistēma, tāpēc sākumskolā jo īpaši svarīgas klātienē mācības. Viņš novērojis, ka šajā mācību gadā, kad attālinātajā darbā bijis jāpavada ļoti maz laika, skolēni atgriezušies ierastajā ritmā: "Skolēni var tikties ar skolotājiem konsultācijās, notiek arī interešu izglītības nodarbības, tāpēc pašreiz dzīve skolā ir normālākā tempā. Bet saprotams, tas var mainīties pa dienām. Līdz ar vairāk inficēšanās gadījumiem arī skolas ritms bērniem vairs nav normāls. Nenoliedzami, bērni ir noguruši arī no nebeidzamās testu veikšanas, bet, domāju, no tā esam noguruši mēs visi, ne tikai bērni. Visi ar nepacietību gaidām pavasara brīvdienas."

Pedagogi izdeg un slimo

Pandēmija ļoti ietekmējusi pedagogus, to uzsver visi "Druvas" uzrunātie skolu direktori. Vien-

laikus ir divi izaicinājumi – jaunā mācību standarta ieviešana un kovidā pandēmijas ierobežošanas nosacījumi, kas prasa daudz papildu darbu.

Anžela Kovaļova saka: "Visvairāk žēl skolotāju, kuri visu laiku dzīvo neziņā. Pedagoģi nevar saplānot darbu, nezina, vai nākamajā dienā strādās attālināti vai klātienē. Ja pagājušajā gadā runājām par to, ka skolotāji izdeg, tad šogad mums jau ir redzamas sekas, jo ļoti daudzi slimo, un tas nebūt nav saistīts tikai ar kovidu. Pedagoģiem ir pārslodze, daudzi strādā arī brīvdienās, jo sestdienās bieži ir kursi, savukārt svētdienās no skolēniem gaidām testēšanas rezultātus, klašu audzinātāji par tiem ziņo vadībai, un tad iespējams saprast, kā noritēs tālākais mācību process. Visam pa vidu vēl kompetenču izglītība. Arī es pasniedzu priekšmetu, kurā ir jaunais standarts. Tad es sestdien, svētdien vēl mācos, lai saprastu, vai neesmu kaut ko palaidusi garām, lai varētu sagatavoties. Kompetenču izglītība pati par sevi prasa, ka skolotājs vairāk laika iegulda sagatavošanā, pārdomā visu, saplāno un tikai tad var novadīt stundu. Bet tomēr tā nav normāla situācija, ka strādājam nepārtraukti, arī brīvdienās."

Arī Vita Krūmiņa norāda, ka šis arvien ir izaicinājumu pilns laiks, vajadzīga liela izturība, brīžiem pedagogiem gan rokas nolaizas, bet reizē – "darba ir tik daudz, ka neatliek laika raizēties". V.Krūmiņa skaidro, ka ļoti sarežģīts jautājums ir skolotāju aizvietošana: "Mums bieži vien ir tā, ka skolotāja aizvietošanu aizvieto nākamais aizvietotājs, jo arī iepriekšējais ir saslimis vai kļuvis par kontaktpersonu. Esam nodrošinājuši, ka mums ir, kas strādā ar bērniem, bet situācija ir neapskaužama. Turklāt arī skolēniem jāpierod pie katra pedagoga, savukārt pedagogiem jāielec procesā, jāsaprot, kā katram bērnam veicas. Un katrs pedagogs ir cītāds, skolotāju bieža maiņa ir izaicinājums gan pedagogiem, gan skolēniem." Arī Anžela Kovaļova piekrīt, ka pedagogus aizvieto ir sarežģīti, jo lielākā daļa jau strādā pilnu slodzi. □

Arī vecāku dienas ritms ir pārsteigumu pilns

Situācija skolās, kad ik pa laikam klātienē mācības mijas ar attālinātajām, ietekmē arī skolēnu vecākus, jo īpaši, ja bērni mācās sākumskolas klasēs. Taču lielākā daļa ģimeņu izprot situāciju, pieaugušie cenšas savu spēju robežās palīdzēt bērniem. Un Anžela Kovaļova uzsver, ka arī vecākiem nepieciešams uzmuntrinājums: "Skolotāji audzēkņu vecākiem pateicas par iesaistīšanos, par to, ka viņi saprot un pieņem situāciju, tā varam

kopīgiem spēkiem tikt galā ar šī brīža kārtību un nosacījumiem. Arī vecākiem ir sarežģīti, īpaši, ja bērns vēl sākumskolas klasēs, jebkurā brīdī jāreķinās, ka ar bērnu jāpaliek mājās. Visi jūt nenoteiktību un stresu."

Sarunās ar vecākiem redzams, ja viņi bērni šogad lielākoties mācījušies klātienē, ģimene jau sāk aizmirst, kā ir tad, kad katru nedēļu var pienākt ziņa, ka bērnam jāmacās attālināti, viņi vairs naktī negaida testēšanas rezultātus, lai zinātu, ko nesīs rīts.

Savukārt tie vecāki, kuriem

pat pēc biežajiem testēšanas negatīvajiem rezultātiem rīts nes pārsteigumu, jo kādam bērnam klasesbiedram pēc pašsajūtas pasliktināšanās individuālais tests uzrādījis vīrusu un visa klase mācās attālināti, katrs telefonā saņemts paziņojums par vēstuli e-klasē vai jauna ziņa "whatsapp" grupā rada raizes, kā situācija atkal mainīsies. Nereti tiek sagaidīta testēšanas rezultātu atbilde pat nakts stundā, lai zinātu, ko nesīs jauna diena un kā tā ietekmēs skolēna un vecāka gaitas.

Savukārt, ja bērns saslimis ar kovidu, bet klases biedri turpina mācības klātienē, bērnam ne tikai jāveseļojas, bet arī jācenšas tikt līdzī pārējiem mācību apgūvē, jo pēc divu nedēļu slimības apgūt iekavēto ir pietiekami sarežģīti. Arī vecākam ir jāpaliek mājās, jo viņš ir kontaktpersona. Tāpēc redzams, ka arī vecāki ļoti gaida, kad pandēmijas laiks beigsies un būs zināms, ka bērni klātienē varēs mācīties visu laiku. Arī vienkārša nošķaudīšanās vai ieklepošanās vairs neradīs satraukumu vai pat paniku. □

Lappusi sagatavoja
IVETA ROZENTĀLE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA Cēsu Druva".